

LANDSBYGDEN BLIR SYNLIG I LÄNEN

Alla län har av regeringen fått i uppdrag att under 2004 rapportera till Glesbygdsverket hur landsbygdens behov tas tillvara i det regionala utvecklingsarbetet.

– Det är väldigt bra eftersom Glesbygdsverket nu får en dialog med länen och därmed en inblick i hur man ser på landsbygden som resurs i det regionala utvecklingsarbetet. Tillsammans får vi ökad kunskap om länenas behov av stöd och utveckling av metoder och regeringen får veta vad länen efterfrågar, säger Inger Normark som är utredare på Glesbygdsverket.

HÅLLBAR TILLVÄXT

Redovisningarna ska bland annat innehålla en precisering av vilka program som bidrar till hållbar tillväxt på landsbygden och hur arbetet med att samordna olika program bedrivs och kan förstärkas. De ska även belysa kvinnors och mäns villkor i landsbygdsfrågor när det gäller arbete, företagande och service.

Glesbygdsverkets sammanställning och analys ska, efter samråd med Jordbruksverket, vara klar i februari 2005. Slutredovisningen ska även innehålla en sammanställning av behov av metod- och kunskapsstöd på området. En delrapport lämnas i september.

FOTO: LENNART JONASSON

GLESBYGDSBO PÅ GD-STOLEN

Den 1 april börjar Kerstin Wallin sitt nya arbete som generaldirektör för Glesbygdsverket.

– Det ska bli spännande och intressant att vara med om de förändringar som Glesbygdsverket nu står inför, säger Kerstin Wallin. Jag ser det som en fördel att få vara med från början av det arbetet.

STAD OCH LAND

Hon menar att Glesbygdsverket har en mycket viktig roll, och något av det första hon vill ta itu med är att minska polariseringen mellan storstad och landsbygd.

– Det ställningskrig som har utvecklats mel-

lan stad och land i spåren av diskussionen om skatteutjämning gynnar ingen, menar hon. Vi är ömsesidigt beroende av varandra.

Kerstin Wallin kommer närmast från förordandet som landshövding i Värmland och dessförinnan var hon kommunalråd i Bräcke kommun. I grunden är hon socionom och hon var socialchef i Bräcke i åtta år.

GLESBYGDSBO

Kerstin har erfarenhet av att bo i den verkliga glesbygden. Den lilla byn Mon i norra Jämtland där hon växte upp ligger två mil från Gäddede och bara fem kilometer från norska gränsen.

Nu kommer hon att flytta ”hem” till Bräcke och hon räknar med att pendla med det regionala tåget till och från Östersund.

Som före detta kommunalråd har Kerstin

Wallin stor erfarenhet av landsbygdsutveckling. Hon arbetade bland annat inom SmåKom, de små kommunernas samarbetsorgan.

SER NYA INITIATIV

Under hennes tid som kommunalråd gjorde sig Bräcke också känt för det lyckade projektet ”Första klass”, där man inspirerar barnfamiljer från Stockholm att flytta till Bräcke.

– Jag är hoppfull om gles- och landsbygdernas framtid, för jag ser hur nya initiativ växer runt om i landet, säger Kerstin Wallin.

Fram till den 1 april fungerar Jan Cederwörn som tf generaldirektör.

”HÅLLBARA BYGDER” FÖRNYAR LANDSBYGDEN

Inom det EU-finansierade Miljö- och Landsbygdsutvecklingsprogrammet, LBU, finns pengar också till allmän landsbygdsutveckling. Men de har hittills utnyttjats dåligt. LBU-programmet har ännu inte utnyttjats för den nyorientering av jordbrukspolitiken mot landsbygdsutveckling som EU har som ambition.

Mot den bakgrunden pågår nu Folkrorelserådets projekt ”Hållbara bygder” som ska visa hur en utveckling kan åstadkommas på landsbygden, baserad främst på bygdens naturgivna och förnybara resurser.

14 bygder runt om i landet deltar i projektet, som finansieras ur LBU-programmet.

Glesbygdsverket ingår i den referensgrupp som följer projektet.

DEMOGRAFIDAG I MAJ OM JÄMSTÄLLDHET OCH VÄLFÄRD

För tredje året i rad arrangeras den 10 maj en ”Demografidag” i Stockholm. Där kommer aktuella studier av befolkningsförändringars betydelse för bland annat tillväxt, välfärd och jämställdhet att presenteras. Den demografiska omvandlingens effekter på olika regioner och områden i landet kommer också att belysas.

Arrangörer är SCB, Svenska Kommunförbundet, Glesbygdsverket, Arena för Tillväxt och Svensk Demografisk Förening. Inbjudan med program skickas ut inom kort och kommer att finnas tillgänglig på arrangörernas hemsidor.

Hebden Bridge, West Yorkshire.

FOTO: COUNTRYSIDE AGENCY/JACQUI CORDINGLEY

LANDSBYGDSFORUM AV ENGELSK MODELL

I England har särskilda politiska program utformats för såväl landsbygdens som städernas utveckling. Det ömsesidiga beroendet mellan stad och land betonas, samtidigt som skillnader i strukturer mellan stad och land motiverar skilda lösningar på olika problem.

Glesbygdsverkets rapport ”Landsbygdsforum och landsbygdens advokat – nya verktyg i engelsk landsbygdspolitik” behandlar landsbygdsfrågorna.

Rapporten beskriver det politiska program för landsbygdens utveckling som lagts fram i England och hur arbetet med landsbygdspolitiken organiserats.

TYDLIG VILJA

– Vi valde att studera England eftersom man där har en annan och mer positiv syn på sin landsbygd. Där finns också något som vi saknar i Sverige, nämligen en uttaland och tydlig viljeinriktning till vad man vill och hur man ser på sina landsbygder, klargjorde Glesbygdsverkets generaldirek-

tör Pia Enochsson när rapporten lades fram i december 2003.

I England drivs landsbygdspolitik på ett helt annat sätt än i Sverige. Departement och myndigheter ska inför olika beslut svara på frågor om vad beslutet kan komma att innebära för landsbygden. Systemet kallas för ”Rural Proofing”.

LANDSBYGDSFORUM

Dessutom har Landsbygdsforum av regeringen inrättats både på nationell och regional nivå där myndigheter och organisationer möts för att diskutera aktuella landsbygdsfrågor och komma med förslag till åtgärder. Vidare finns en landsbygdens advokat – en landsbygdsombudsman – som har tillträde till premiärministern ett par gånger om året för en genomgång av landsbygdens aktuella frågor.

Rapporten kan beställas på www.glesbygdsverket.se eller på telefon 063-57 67 00.

LEADERS ARBETSMETODER MODELL FÖR UTVECKLING?

Eftersom samarbetet i trepartnerskap har varit så framgångsrikt måste arbetssättet spridas till fler än de "närmast sörjande".

Det är en av slutsatserna i den halvtidsutvärdering av Leader+ som nu är färdig.

Leader+, som är ett av EU:s gemenskapsinitiativ, ska vara något

av en experimentverkstad för att hitta nya metoder för landsbygdsutveckling. Arbetet bedrivs av Lokala Aktionsgrupper, LAG, som arbetar i s.k. trepartnerskap. Det innebär att offentlig, ideell och privat sektor arbetar tillsammans, och alla tre parterna har lika stort inflytande över besluten. LAG-gruppen disponerar en summa pengar som den fördelar till olika projekt.

När Leader+ nu har utvärderats efter halva programtiden konstaterar utvärderarna att arbetet i trepartnerskap skapar en kreativ och dynamisk miljö. Att de tre parterna har lika stark röst har bidragit till att utjämna gamla maktpositioner. Den kun-

Arbetssättet i trepartnerskap skapar en kreativ och dynamisk miljö. Här är det LAG-gruppen i Sommenbygd som sammanträder.

FOTO: ROGER SILFVER

skap och den erfarenhet som samlas från olika sektorer blir sammantaget större än vad de enskilda delarna hade varit.

Utredarna menar att flera organisationer och nivåer i samhället skulle kunna dra nytta av Leaders arbetsmetoder. Det kan t.ex. gälla kommuner, om det politiska arbetet behöver vitaliseras, eller i arbetet med de regionala tillväxtprogrammen. Kan arbetssättet vara en bas för framtida satsningar i landsbygdspolitiken i Sverige? undrar utredarna.

Halvtidsutvärderingen av Leader+ kan beställas på www.glesbygdsverket.se eller på telefon 063-57 67 00.

GOD SERVICE OCH LÄRCENTRA ÄMNEN FÖR ÅRETS VERKSAMHET

Glesbygdsverkets Årsbok 2004 kommer bl.a. att behandla den snabba befolkningsminskningen i vissa delar av landet. Men även inflyttningen av barnfamiljer till tätortsnära landsbygder kommer att studeras närmare.

Detta framgår av verksamhetsplanen för 2004 som överlämnats till regeringen.

Glesbygdsverket kommer också att medverka vid Landsbygdsriksdagen i Ystad i maj liksom vid en stor landsbygds-konferens i Östersund i oktober.

En studie kring utvecklingen av lärcentra i landet kommer att läggas fram, liksom en rapport om hur arbetsmark-

naden i befolkningsmässigt små, lokala arbetsmarknader fungerar.

Ett förslag till hur målet om "en god servicenivå i alla delar av landet" ska följas upp och utvärderas kommer också att publiceras, liksom en presentation av hur arbetet i Leader+, EU:s projekt för nytänkande inom landsbygdsutveckling, skulle kunna bli mönster för lokalt utvecklingsarbete.

Glesbygdsverket är också representerat i olika arbetsgrupper och referensgrupper. Det gäller bland annat medverkan i den utredning som under 2004 ser över post- och kassaservice.

SKÄRGÅRDS- FAKTA MED UNIK ÖLISTA

De mest expansiva glesbygderna i Sverige är skärgårdsöar, framför allt i Stockholms och Göteborgs skärgårdar.

Det framgår av den faktasamling om våra skärgårdar som Glesbygdsverket har sammanställt.

Det är första gången det gjorts en sammanställning över Sveriges samtliga bebodda öar som saknar bro till fastlandet. Det är så många som 576 öar, med en folkbokförd befolkning på 31 827 personer år 2002.

Av faktasamlingen framgår att en positiv befolkningsutveckling är starkt knuten till goda kommunikationer. Öar med svag eller negativ befolkningsutveckling lider ofta av sämre transportmöjligheter, högre arbetslöshet och dålig service.

Faktasamlingen innehåller också uppgifter om boende och bostadsbrist, om näringslivet i våra skärgårdar och om tillgången till service. Ett avsnitt innehåller internationella jämförelser och ett annat uppgifter om möjligheter till stöd för verksamhet och projekt.

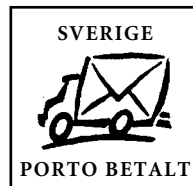
Faktasamlingen kan beställas från Glesbygdsverket.

FOTO: HARRY WESTERMARK

Fiskare i Luleå skärgård konstruerar egna fiskeredskap som ska skydda fångsten från sälangrepp.

B

Beklaglig debatt om närande och tärande

Det var med stor tillfredsställelse vi redan i mitten av januari mottog regeringens besked att man utnämnt Kerstin Wallin till ny generaldirektör för Glesbygdsvirket. Inom myndighetsvärlden har vi nämligen under de senaste åren fått vänja oss vid att det kan gå mycket lång tid från att en myndighetschef lämnar sitt uppdrag innan någon ny sitter på plats. I vår egen omgivning har det gällt för Jordbruksverket under lång tid och NUTEK sitter med den situationen just nu.

Att regeringen snabbt tillsätter en ny chef är också en viktig signal i den pågående översynsprocessen om att vi har en fortsatt viktig roll att spela i genomförandet av en politik för en levande landsbygd. Vi hälsar därför Kerstin varmt välkommen till jobbet som generaldirektör för Glesbygdsvirket.

REGIONAL KLYFTA

Det kommer under 2004 att finnas många frågor som kommer att vara av stor vikt för landsbygden. I Göran Perssons "helvetessäck" med svåra politiska utmaningar nämner han själv att den växande regionala klyftan är en stor utmaning under det kommande året. Den kommunala skatteutjämnningen är här en av de viktigare

frågorna att lösa under året och också en av de frågor som skapat en mycket infekterad debatt om vem som är närande och tärande i samhället.

Jag tycker att denna debatt är mycket beklaglig eftersom den endast skapar motsättningar och barriärer och inte föder några tankar och idéer om praktiska lösningar.

INTE ENSTAKA ÖAR

Vi måste en gång för alla inse att stad och land hänger ihop i ett ömsesidigt beroendeförhållande och att vi måste bygga en politik som tillvaratar utvecklingsförutsättningarna både i stad och land.

Sverige består inte av några enstaka öar som producerar tillväxt. Sverige är en sammanhållen helhet av storstadsregioner, regionala centra, landsbygdsområden och glesbygd. Alla har något att bidra med och utgör länkar i ett sammanhållet Sverige.

EU-kommissionären Michel Barnier, som ansvarar för strukturfonderna, har framhållit att den europeiska tillväxten inte kan bygga på en övergiven landsbygd. Landsbygden är en del av helheten och en viktig resurs för produktion, rekreation och boende.

MEDARBETARE FRÅN NORR OCH SÖDER

I slutet av februari kommer Marianne Öhman, kulturgeograf från Kiruna, och Henrik Bengtsson, ekonomihistoriker från Lund, för att arbeta vid analysenheten på Glesbygdsvirket. Marianne har senast arbetat vid Samhällsgeografiskt Miljöcentrum i Kiruna, där hon skrivit en avhandling om långpendlare. Henrik presenterade i höstas sin doktorsavhandling: "Ålder och ekonomisk omvandling – Sveriges tillväxthistoria i ett demografiskt perspektiv".

Glesbygdsvirket hälsar dem varmt välkomna.

SMÅ KOMMUNER GRATULERAR NY GD

"Vi gratulerar Kerstin å det varmaste och hoppas att hennes utnämning kan bidra till att skapa en konstruktiv samverkan mellan verket och de mindre kommunerna."

Så skriver SmåKom med anledning av att Kerstin Wallin blir generaldirektör för Glesbygdsvirket.

SmåKom är ett nätverk för landets landsbygds- och glesbygdskommuner samt mindre bruksortskommuner. Kerstin Wallin har i många år varit styrelseledamot i SmåKom.

"Om vi tillsammans på ett bättre sätt än tidigare kan 'lyfta' landsortens många mindre kommuner kan vi vara i början av en ny och spännande period i Landsorts-sveriges historia" skriver man vidare.

REDAKTION Birgitta Rhodin, TEL 063-57 67 11,
Maria Martinsson, TEL 063-57 67 15

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Gunborg Hägg, TEL 063-57 67 00.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdsvirket
Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99
E-POST info@glesbygdsvirket.se
WEBBPLATS www.glesbygdsvirket.se